

EVROPSKÁ
KOMISE

V Bruselu dne 18.4.2017
COM(2017) 171 final

ZPRÁVA KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU A RADĚ

o přezkumu oblasti působnosti směrnice 2012/19/EU o odpadních elektrických a elektronických zařízeních (OEEZ) a o opětovném přezkumu lhůt pro dosažení cílů sběru podle čl. 7 odst. 1 nové směrnice o OEEZ a o možnosti stanovení individuálních cílů sběru pro jednu nebo více kategorií elektrických a elektronických zařízení uvedených v příloze III směrnice

Úvod

Tato zpráva splňuje následující požadavky směrnice 2012/19/EU o odpadních elektrických a elektronických zařízeních ⁽¹⁾ (nová „směrnice o OEEZ“):

1. Přezkoumat oblast působnosti nové směrnice o OEEZ podle čl. 2 odst. 1 písm. b). Včetně přezkumu parametrů pro rozlišování mezi malými a velkými zařízeními v příloze III (čl. 2 odst. 5).
2. Opětovně přezkoumat lhůty pro dosažení cílů sběru podle čl. 7 odst. 1 a přezkoumat možnost stanovení individuálních cílů sběru pro jednu nebo více kategorií uvedených v příloze III, zejména pokud jde o zařízení pro tepelnou výměnu, fotovoltaické panely, malá zařízení, malá zařízení informačních technologií a telekomunikačních zařízení a světelné zdroje obsahující rtuť (čl. 7 odst. 6).

Účelem této zprávy je informovat Evropský parlament a Radu o opatřeních a závěrech Komise k těmto dvěma otázkám.

¹ Úř. věst. L 197, 24.7.2012, s. 38.

1. PŘEZKUM OBLASTI PŮSOBNOSTI NOVÉ SMĚRNICE O OEEZ, VČETNĚ PŘEZKUMU PARAMETRŮ PRO ROZLIŠOVÁNÍ VELKÝCH A MALÝCH ZAŘÍZENÍ

1.1. Úvod

Přezkum oblasti působnosti nové směrnice o OEEZ podle čl. 2 odst. 5 vycházel ze studie s názvem „*Přezkum oblasti působnosti směrnice 2012/19/EU*“, která byla vypracována pro Komisi⁽²⁾. Byly provedeny tyto úkoly:

- i. byly zjištěny změny působnosti nové směrnice o OEEZ v důsledku změny kategorií elektrických a elektronických zařízení (EEZ) a bylo posouzeno, zda bude nutné v důsledku těchto změn upravit oblast působnosti této nové směrnice o OEEZ;
- ii. byla přezkoumána kritéria pro rozlišování mezi malými a velkými zařízeními;
- iii. byly porovnány možné rozdíly mezi otevřenou oblastí působnosti nové směrnice o OEEZ a mezi oblastí působnosti směrnice o omezení používání některých nebezpečných látek v elektrických a elektronických zařízeních⁽³⁾ a bylo posouzeno, zda bude nutné v důsledku těchto změn upravit oblast působnosti této nové směrnice o OEEZ;
- iv. byly posouzeny možné hospodářské, sociální a environmentální dopady případných změn působnosti nové směrnice o OEEZ;
- v. případně měly být – na základě tohoto posouzení – navrženy případné změny, kterými by se upravila oblast působnosti směrnice o OEEZ.

Přezkum zahrnoval konzultace se zúčastněnými stranami a odborníky v rámci cílených rozhovorů⁽⁴⁾ a analýzu dokumentů týkajících se změny v rozsahu působnosti, zejména byly určeny skupiny výrobků, které spadají do otevřené oblasti působnosti nové směrnice o OEEZ.

V následujícím textu jsou uvedeny hlavní závěry tohoto přezkumu.

1.2. Rozsah přezkumu

Studie se zaměřila na tři aspekty oblasti působnosti nové směrnice o OEEZ.

- Změny provedené u oblasti působnosti směrnice (současných deset kategorií v příloze I nové směrnice o OEEZ, které budou v platnosti během přechodného období, bylo změněno na šest nových kategorií v příloze III. Tyto zahrnují dvě „otevřené“ kategorie pro velká a malá zařízení).
- Rozlišování mezi malými a velkými zařízeními.

² Závěrečná zpráva je k dispozici na internetových stránkách Komise: http://ec.europa.eu/environment/waste/weee/events_weee_en.htm.

³ Směrnice 2011/65/EU o omezení používání některých nebezpečných látek v elektrických a elektronických zařízeních (Úř. věst. L 174, 1.7.2011, s. 88).

⁴ Rozhovory byly vedeny například s odborníky z členských států (např. s odborníky francouzské agentury pro životní prostředí ADEME a francouzského ministerstva životního prostředí), s odborníky z asociace systémů rozšířené odpovědnosti výrobců („Extended Producer Responsibility Schemes Association“, tj. fórum o OEEZ), s odborníky z evropské sítě rejstříků OEEZ a se zúčastněnými stranami specializovanými na skupiny výrobků, na které se studie zaměřila (zejména osvětlovací zařízení pro domácnosti, zahradní zařízení a elektrická kola).

- Rozdíly mezi otevřenou oblastí působnosti nové směrnice o OEEZ a oblastí působnosti směrnice o omezení používání některých nebezpečných látek v elektrických a elektronických zařízeních.

1.2.1. *Změny oblasti působnosti nové směrnice o OEEZ, ke kterým došlo v důsledku změny kategorií elektrických a elektronických zařízení*

Čl. 2 odst. 1 ve spojení s přílohami I, II, III a IV stanoví oblast působnosti nové směrnice o OEEZ.

Podle nové směrnice je oblast působnosti během přechodného období od 13. srpna 2012 do 14. srpna 2018 téměř shodná s oblastí působnosti směrnice 2002/96/ES (původní směrnice o OEEZ)⁽⁵⁾. Jedinou změnou je zahrnutí fotovoltaických panelů do kategorie 4. Jelikož toto zahrnutí již bylo posouzeno v posouzení dopadů, které bylo provedeno před přepracováním původní směrnice⁽⁶⁾, toto posouzení ho již dále neanalyzovalo.

Ode dne 15. srpna 2018 se použije „otevřená oblast působnosti“. Elektrická a elektronická zařízení budou rozdělena do šesti nových kategorií, které jsou uvedeny v příloze III a IV této nové směrnice⁽⁷⁾. To zahrnuje dvě „otevřené“ kategorie pro velká a malá zařízení, které dříve neexistovaly.

Studie především zkoumala, zda veškeré zařízení, na které se nová směrnice o OEEZ v současné době vztahuje, zůstane i nadále v její oblasti působnosti. Studie dospěla k závěru, že nová směrnice se vztahuje na všechny kategorie zařízení, které spadají do oblasti působnosti původní směrnice. Rovněž konstatovala, že od „otevření“ rozsahu působnosti se očekává, že odstraní problémy vyplývající z různých klasifikací výrobků ve členských státech. To by mělo navíc zvýšit právní jistotu a zajistit větší harmonizaci při provádění nové směrnice.

Studie uvádí, že k elektrickým a elektronickým zařízením, na která se bude nová směrnice vztahovat od roku 2018, budou patřit osvětlovací zařízení pro domácnosti a elektrická dvoustupá vozidla, kterým nebylo uděleno schválení typu. Ze studie vyplynulo, že zahrnutí těchto výrobků do kategorií bude mít dodatečné výhody pro životní prostředí, jakož i administrativní a ekonomické výhody, přičemž náklady na provádění by měly být nízké.

Podle studie nová směrnice nezavádí nové výjimky. Výslovně potvrzuje výjimky z oblasti působnosti, které většina členských států již uplatňuje v praxi. To zajišťuje harmonizaci jejich provádění. To je v souladu se stanoviskem Komise⁽⁸⁾, podle kterého by zařízení, které spadá do oblasti působnosti původní směrnice, nemělo být vyňato z oblasti její působnosti v budoucnu.

⁵ Původní směrnice o OEEZ je použitelná na následující kategorie elektrických a elektronických zařízení: 1) velké spotřebiče pro domácnost, 2) malé spotřebiče pro domácnost, 3) zařízení informačních technologií a telekomunikační zařízení, 4) spotřební elektronika, 5) osvětlovací zařízení, 6) elektrické a elektronické nástroje (s výjimkou velkých stacionárních průmyslových nástrojů), 7) hračky, vybavení pro volný čas a sporty, 8) zdravotnické prostředky (s výjimkou všech implantovaných a infikovaných výrobků), 9) přístroje pro monitorování a kontrolu, 10) výdejní automaty.

⁶ Studie o fotovoltaických panelech: doplňující posouzení dopadů za účelem přepracování směrnice o OEEZ (2011). Závěrečná zpráva je veřejně dostupná na stránkách: <http://ec.europa.eu/environment/waste/wEEE/pdf/Study%20on%20PVs%20Bio%20final.pdf>.

⁷ Jedná se o tyto kategorie: 1) zařízení pro tepelnou výměnu; 2) obrazovky, monitory a zařízení obsahující obrazovky o ploše větší než 100 cm²; 3) světelné zdroje; 4) velká zařízení (kterýkoli vnější rozměr větší než 50 cm); 5) malá zařízení (žádný vnější rozměr není větší než 50 cm); 6) malá zařízení informačních technologií a telekomunikační zařízení (žádný vnější rozměr není větší než 50 cm).

⁸ KOM(2011) 478 v konečném znění (11. 8. 2011).

Závěrem studie potvrdila, že v důsledku změny kategorie elektrických a elektronických zařízení se oblast působnosti nové směrnice o OEEZ významně nezměnila. Očekává se, že přechod z deseti na šest „otevřených“ kategorií by měl zvýšit právní jistotu a zajistit větší harmonizaci při provádění nové směrnice.

1.2.2. Posouzení kritérií pro rozlišování mezi malými a velkými zařízeními

Studie rovněž posoudila, zda je rozlišení mezi malými a velkými zařízeními (tj. zařízeními s kterýmkoli vnějším rozměrem menším nebo větším než 50 cm) ve směrnici o OEEZ vhodné.

Studie sice uznává, že žádné kritérium klasifikace není dokonalé, přesto dospěla k závěru, že prahová hodnota vnějšího rozměru ve výši 50 cm pro rozlišování mezi malými a velkými zařízeními je možná a je v souladu s praktickými omezeními, kterým čelí subjekty při zpracování zařízení na jejich konci životnosti. Zdá se také, že kritérium velikosti je klíčovým faktorem pro sběr elektrických a elektronických zařízení, související nakládání s odpady a zpracování těchto zařízení na konci jejich životnosti. Systémy sběru odpadů a zpracování zařízení na konci jejich životnosti a související infrastruktury se liší v závislosti na velikosti zařízení, která je ještě důležitějším faktorem než hmotnost.

1.2.3. Posouzení rozdílů mezi oblastí působnosti nové směrnice o OEEZ a oblastí působnosti směrnice o omezení používání některých nebezpečných látek v elektrických a elektronických zařízeních

Hlavní rozdíl mezi oběma směrnicemi spočívá v definici elektrických a elektronických zařízení: a) zařízení, jehož správná funkce závisí na elektrickém proudu nebo na elektromagnetickém poli, pokud jde o „jakékoli zamýšlené funkce“ (směrnice o omezení používání některých nebezpečných látek), nebo b) zařízení, jehož správná funkce závisí na elektrickém proudu nebo na elektromagnetickém poli, pouze pokud jde o „primární (základní) funkci“ (OEEZ). To znamená, že některé typy zařízení, které v současné době spadají do oblasti působnosti směrnice o omezení používání některých nebezpečných látek, nespadají do oblasti působnosti směrnice o OEEZ (např. benzínové sekačky na trávu, plynové sporáky pouze s elektronickým zapalováním).

Možnost sladit oblast působnosti směrnice o OEEZ s oblastí působnosti směrnice o omezení používání některých nebezpečných látek byla zvažována na příkladu zahradnických přístrojů se spalovacím motorem. Dospělo se k závěru, že zahrnutí tohoto zařízení do oblasti působnosti směrnice o OEEZ by mělo jen omezený přínos pro životní prostředí. Je to z toho důvodu, že v praxi se na konci životnosti recykluje již minimálně 80 % těchto zařízení. Z ekonomického hlediska by zahrnutí tohoto zařízení znamenalo další náklady pro výrobce (např. administrativní náklady na registraci výrobců v národním registru každého členského státu, v němž uvádějí elektrická a elektronická zařízení na trh).

Stručně řečeno, nevýhody zahrnutí zařízení, které využívá elektřinu pouze pro druhotnou funkci, do oblasti působnosti směrnice o OEEZ převažují nad možnými výhodami. Odlišné cíle a rozdílné povahy směrnice o OEEZ a směrnice o omezení používání některých nebezpečných látek odůvodňují rozdíl mezi jejich oblastmi působnosti. Další sladění s oblastí působnosti směrnice o omezení používání některých nebezpečných látek proto není opodstatněné.

1.3. Závěr ohledně legislativního návrhu

Z klíčových zjištění studie provedené za účelem případného přezkumu oblasti působnosti nové směrnice o OEEZ vyplývá, že žádné další změny nejsou opodstatněné. Změny by rovněž měly v době, kdy se členské státy stále ještě nacházejí v přechodném období pro přizpůsobení se novým definicím a oblasti působnosti směrnice o OEEZ, negativní dopad.

2. Opětovné přezkoumání lhůt pro dosažení cílů sběru podle čl. 7 odst. 1 nové směrnice o OEEZ a přezkoumání možnosti stanovení individuálních cílů sběru pro jednu nebo více kategorií elektrických a elektronických zařízení uvedených v příloze III nové směrnice o OEEZ

2.1. Úvod

Pro přípravu této zprávy, kterou požaduje čl. 7 odst. 6 nové směrnice o OEEZ, pověřila Komise nezávislé poradce, aby přezkoumali relevantní statistické údaje, literaturu a technické informace. Komise vedla konzultace, mj. formou pracovního setkání, se všemi hlavními zúčastněnými stranami (členské státy, průmyslové svazy, systémy rozšířené odpovědnosti výrobců, nevládní organizace a nezávislí odborníci)⁹). Byly provedeny tyto úkoly:

- a. byly popsány obtíže, se kterými by se členské státy mohly potýkat při dosahování cílů sběru stanovených v čl. 7 odst. 1 nové směrnice o OEEZ;
- b. byl analyzován pravděpodobný dopad možných změn na lhůty pro dosažení cílů sběru stanovených v čl. 7 odst. 1;
- c. podle návrhu v čl. 7 odst. 7 byl analyzován pravděpodobný dopad revize cíle sběru, který se zakládá na množství produkce OEEZ;
- d. byla analyzována možnost stanovení individuálních cílů sběru pro jednu nebo více kategorií elektrických a elektronických zařízení uvedených v příloze III nové směrnice o OEEZ a případná možnost předložení příslušných návrhů.

V následujícím textu jsou uvedeny hlavní závěry tohoto posouzení.

2.2. Opětovné přezkoumání lhůt pro dosažení cílů sběru

Z konzultace s hlavními zúčastněnými stranami a z posouzení úrovně sběru, které členské státy nahlásily za posledních několik let¹⁰), vyplynulo, že pro některé členské státy může být obtížné dosáhnout cílů sběru do roku 2019. Bude tomu tak v případě, pokud se nezmění stávající tempo sběru a postupy při sběru. Pro zjištění, u kterých členských států existuje riziko nesplnění cílů sběru OEEZ, bylo zohledněno, do jaké míry byl tento cíl zatím dosažen, jakož i tempo pokroku při jeho dosahování.

Podle členských států a hlavních zúčastněných stran je problémem, že velká míra sběru není zohledněna ve statistikách o sběru OEEZ. Tak je tomu zejména v případě, kdy sběr probíhá mimo rámec systémů rozšířené odpovědnosti výrobců, nebo pokud s OEEZ nenakládají subjekty oprávněné k recyklaci OEEZ. Situaci v této oblasti ještě zhoršuje nedostatečné prosazování práva ze strany členských států a jejich omezená monitorovací kapacita. Bylo zjištěno, že dalšími překážkami pro dosažení dotyčných cílů jsou velké diverzifikované skupiny osob zapojených do různých činností nakládání s OEEZ, omezená informovanost veřejnosti a nedostatečná infrastruktura pro sběr.

Pro řešení obtíží, které mají některé členské státy s dosažením úrovně sběru stanovené pro rok 2019, byly zváženy dvě úpravy:

⁹ „Study on collection rates of WEEE“ (Studie o úrovních sběru OEEZ): http://ec.europa.eu/environment/waste/weee/events_weee_en.htm.

¹⁰ <http://ec.europa.eu/eurostat/web/waste/key-waste-streams/weee>.

- i. odklad lhůty pro rok 2019, který by členským státům poskytl více času pro dosažení cílů sběru, aniž by byly dotčeny stávající odchylky⁽¹¹⁾;
- ii. snížení cíle sběru ve výši 85 % vyprodukovaných OEEZ, aniž by došlo ke změně lhůty.

Odklad lhůty by členským státům poskytl více času na zavedení infrastruktury nutné pro sběr a zpracování OEEZ. Mohou tak učinit zvýšením počtu sběrných míst, optimalizací logistiky mezi sběrnými a nakládajícími místy, rozvojem kapacity pro zpracování cenných materiálů, a maximalizovat tak přínosy a posílit monitorování toku sbíraných zařízení. Z posouzení dopadů provedeného v roce 2008⁽¹²⁾ za účelem přezkumu původní směrnice o OEEZ nicméně vyplynulo, že cíle sběru ve výši 65 % elektrických a elektronických zařízení uvedených na trh bylo možné dosáhnout před rokem 2016. Proto by nebylo vhodné prodloužit současnou lhůtu.

Pokud jde o případnou revizi cíle sběru ve výši 85 % vyprodukovaných OEEZ, byly zohledněny úrovně sběru nahlášené členskými státy za posledních několik let a tempo při dosahování těchto cílů. Komise dospěla k závěru, že členské státy musí řešit problém týkající se nehlášeného, neoficiálně sbíraného množství OEEZ, neboť to hraje významnou roli pro dosažení tohoto cíle. Proto by nebylo vhodné uvažovat o revizi cíle sběru, dokud nebudou k dispozici přesné údaje o neohlášených množstvích OEEZ⁽¹³⁾. Odložení lhůty nebo snížení cíle sběru by rovněž ohrozilo dosažení cílů nové směrnice o OEEZ a vedlo by k významným ztrátám zdrojů a příjmů z recyklování cenných materiálů. Snížení cíle sběru by však snížilo náklady na zpracování OEEZ, jelikož by se snížilo množství OEEZ, které se musí zpracovat a mohla by se začlenit zařízení, která se dají jednodušeji zpracovat a která se snadněji recyklují. Nicméně se neočekává, že se celkové náklady na nakládání s těmito zařízeními výrazně změní, protože je stále zapotřebí investic, aby se udržel krok s technickým vývojem a úsporami z rozsahu, které by mohly tyto náklady kompenzovat.

Analýza proto došla k závěru, že snížení výše cíle sběru nebo prodloužení lhůty by vedlo ke značným ztrátám hospodářských přínosů a přínosů pro životní prostředí. Cíl sběru pro rok 2019 je sice ambiciózní, ale proveditelný, pokud členské státy učiní více pro to, aby postupně odstranily zjištěné problémy. Zejména se jedná o neohlášené množství OEEZ sebraných všemi způsoby a nedostatek účinných kapacit pro prosazování práva a monitorování. Pokrok dosažený některými členskými státy, které již dosáhly vysokých úrovní sběru, je toho důkazem. Zásadní význam pro dosažení tohoto cíle mají vnitrostátní opatření pro realizaci činností souvisejících s nakládáním s OEEZ během celého procesu, například povinné předkládání zpráv požadované podle článku 16 směrnice o OEEZ, a pravidelné kontroly ze strany vnitrostátních orgánů.

Komise poskytne členským státům při řešení problémů, které jsou příčinou obtíží při dosahování cílů, podporu a poradenství. Tato podpora bude součástí cílené iniciativy, která

¹¹ Podle čl. 7 odst. 3 se mohou odchýlně Bulharsko, Česká republika, Lotyšsko, Litva, Maďarsko, Malta, Polsko, Rumunsko, Slovensko a Slovinsko z důvodu nedostatku potřebné infrastruktury a nízké úrovně své spotřeby EEZ rozhodnout:

(a) dosáhnout do 14. srpna 2016 úrovně sběru nižší než 45 %, avšak vyšší než 40 % průměrné hmotnosti EEZ uvedených na trh v předchozích třech letech a

(b) odložit dosažení úrovně sběru pro rok 2019 do dne, který samy určí a který nastane nejpozději 14. srpna 2021.

Česká republika, Lotyšsko, Polsko, Rumunsko, Slovensko a Slovinsko využily této odchylky.

¹² Posouzení dopadů k návrhu směrnice o odpadních elektrických a elektronických zařízeních (prosinec 2008) (SEC(2008) 2933).

¹³ Podle čl. 16 odst. 4 členské státy shromažďují informace o množství a kategoriích elektrických a elektronických zařízení uvedených na jejich trhy, sebraných všemi způsoby. To znamená, že členské státy musí shromažďovat informace o všech způsobech sběru OEEZ.

má podnítit členské státy, aby dodržovaly ustanovení směrnice o OEEZ. Tato iniciativa byla zahájena souběžně s touto zprávou a zaměřuje se na klíčové požadavky této nové směrnice.

Na základě provedeného posouzení Komise dochází k závěru, že revize stávajících lhůt pro dosažení současného cíle sběru podle směrnice o OEEZ není opodstatněná, jakož i není důvod pro revizi cíle sběru založeného na množství vyprodukovaných OEEZ. V současné době by rovněž revize nové směrnice o OEEZ způsobila významnou administrativní zátěž, přičemž pozornost by se měla soustředit na provádění této nové směrnice.

2.3. Přezkoumání možnosti stanovení individuálních cílů sběru pro jednu nebo více kategorií elektrických a elektronických zařízení

Při posuzování dopadů a proveditelnosti stanovení individuálních cílů sběru pro jednu nebo více ze šesti kategorií elektrických a elektronických zařízení uvedených v příloze III nové směrnice o OEEZ byly zvažovány dva scénáře. V případě základního scénáře, který odpovídá ustanovením nové směrnice, byl stanoven obecný cíl ve výši 85 % hmotnosti vyprodukovaných OEEZ s platností od roku 2019 a pro jednotlivé kategorie elektrických a elektronických zařízení nebyly stanoveny žádné individuální cíle sběru. Předpokládá se, že obecného cíle sběru ve výši 85 % bude dosaženo především tím, že se zvýší sběr těžkých a snadno přístupných OEEZ, která mají kladnou hospodářskou hodnotu a jejich zpracování je méně drahé (nebo je ziskovější). Druhý scénář zvažoval individuální cíle sběru ve výši 85 % hmotnosti OEEZ vyprodukovaných pro každou kategorii elektrických a elektronických zařízení.

Provedená analýza měla za cíl zjistit, jaké by u těchto dvou scénářů byly hospodářské, environmentální a sociální dopady různých množství OEEZ, které budou sebrány v jednotlivých kategoriích. Ukázalo se, že stanovení individuálních cílů sběru může přinést jisté hospodářské, environmentální a sociální výhody, nicméně je obtížné určit, jaká je proveditelnost stanovení takových cílů na úrovni EU. Podmínky se v jednotlivých členských státech liší. V některých případech je pro dosažení cíle ve výši 85 % OEEZ vyprodukovaných v každé kategorii zapotřebí udělat ještě velmi mnoho. Pro zúčastněné strany a členské státy by rovněž vznikly další povinnosti (např. předkládání zpráv, monitorování), jakož i významná administrativní zátěž. Změna stávajícího cíle v tomto okamžiku by mohla být kontraproduktivní a vést k nedorozuměním.

Vzhledem k těmto klíčovým zjištěním posouzení Komise dospěla k závěru, že stanovit v této fázi ve směrnici o OEEZ individuální cíle sběru není vhodné.